

1896'da *Sovgat* adlı çocuk dergisiyle *Nubar* adlı aylık bir dergi ve *Çırağ* isminde bir gazete, 1897'de *Câm-ı Ma'rifet* adlı haftalık bir gazete çıkarmak istediysede Rus idaresinden izin alamadı. 1898-1905 yılları arasında Bakü'de İkinci Dereceli Âli İbtidâî Mektebi'nde müdürlük yaptıktan sonra Kafkasya'daki tek Rus öğretmen okulu olan Gori Muallimler Seminaryası'nın Azerbaycan Şubesi'nde (1905-1908), Bakü ve Dağıstan vilâyetleri mekteplerinde (1908-1917) eğitim müfettişliği yaptı. 1917'de Vilâyet Halk Mektepleri'nin müdürü oldu. Aynı yıl İslâm birliğini savunan İttihad Partisi'nden milletvekili oldu. Ağustos 1919'da meclis başkan yardımcılığına seçildi. Meclis görüşmelerinde İttihad Partisi ile Müsâvat Partisi arasındaki tartışmalarda önemli rol oynayan Ganizâde, Müsâvat Partisi'ne karşı tavır aldı. Sovyet döneminde Azerbaycan Halk Maarif Komiserliği'nde ders kitapları ve ders materyallerini hazırlayan şubenin müdürü (1920-1925), Bakü eğitim müdürlüğü müfettişi (1925-1929) olarak çalıştı, harp okulunda ve sanayi enstitüsünde ders verdi. 1923'te Azerbaycan'ı Tedkik ve Tettebbu Cemiyeti'nin sorumlu kâatibi tayin edildi. 1930'lu yıllarda Azerbaycan Devlet İlmî Tedkikat Enstitüsü'nde sözlük komisyonu üyeliğine seçilerek sözlüğün "K" harfini hazırladı. 1937'de rejim karşıtı olduğu gerekçesiyle tutuklanarak ölüme mahkûm edildi. Hakkında bir monografi yazan Heyrulla Memmedov kaynak vermeden onun 1942'de yetmiş altı yaşında öldüğünü belirtmektedir.

1905-1920'li yıllar arasında *Hayat*, *İrşâd*, *Debistân*, *Rehber*, *Maârif* ve *Medeniyet*, *Edebiyat Gazeti* gibi süreli yayınlarda Şeyda, Sûfî, S. Ganizâde imzalarıyla eğitim ve ahlâk gibi çeşitli konularda yazılar yazmış, 1921'de M. Mahmudbeyov ve Ali İskender Câferzâde ile birlikte *Maârif* adlı çocuk dergisini yayımlamıştır. Ayrıca Azerbaycan mekteplerinin Türkçe, Rusça ve Farsça gibi dil eğitimi konusunda büyük ihtiyaç duyduğu ilk modern dil bilgisi kitaplarını kaleme almış, okuma kitapları ve sözlükler yazmıştır. Defalarca basılan bu eserler uzun yıllar temel ders kitapları olarak kullanılmıştır.

Eserleri. 1. *Polneyşiy Samouçitel Tatarskogo Yazıka Kavkazskogo: Azerbaydjanskogo Nareçiya*. Eserin birinci ve ikinci bölümleri Türkçe olarak *İstilâh-ı Azerbaycan* (1890) adını da taşır. Kitabın birinci bölümünde fonetik, ikinci bölümünde morfoloji ve sentaks konuları işlenmiş-

Sultan
Mecid
Ganizâde

tir. Kitabın üçüncü bölümü *Lüget-i Rusi ve Türki* (1890, 1904 [genişletilmiş]), dördüncü kısmı *Rus Dilinin Dilmanca* (1894) adıyla basılmıştır. 2. *Samouçitel Russkogo Yazıka: Rus Dilinin Müellimi* (1896). Kitap Rusça öğrenmek isteyenler için kaleme alınmıştır. 3. *Elifbâ-yı Müteherriki* (1897). İlkokullarda kolay okumayı ve yazmayı öğretmek için Arap harfleri tek tek kartonlar üzerine yazılmış ve bunlar yan yana getirilerek kelimeler oluşturulmuştur. 4. *Kilid-i Edebiyyât* (1901, 1909). Ali İskender Câferzâde ile birlikte yazdıkları Farsça dil bilgisi ve okuma kitabıdır. 5. *Tülkü ve Çakçakbey* (1894, 1910). Çocuklar için yazdığı manzum mizahî masallardır. 6. *Mektûbât-ı Şeydâ Bey Şirvânî (Muallimler İftiharı, 1898; Gelinler Hamayili, 1900)*. Azerbaycan edebiyatının ilk realist romanlarından biri olan iki bölümlük bir eserdir. Müellifin *Allah Hovfu* (1906), *Gurban Bayramı yahud On Gün Riyazet* (1907) gibi eserleri modern Azerbaycan nesrinin gelişme seyrinde önemli yer tutar. Sovyet döneminde yazdığı XIX. *Esrin Ahir İllerinde Maarif ve Edebiyatta Dair Hatirelerim* adlı eseri Heyrulla Memmedov tarafından bulunarak *Sultan Mecid Genizade: Gelinler Hemayili* adlı kitap içinde neşredilmiştir (1986).

Ganizâde, yaptığı tercüme ve adaptasyonlarla modern Azerbaycan edebiyatı ve tiyatrosunun gelişmesine de hizmet etmiş, bazı tiyatro eserlerinin sahneye konulmasında rejisörlük yapmıştır. Bu eserleri arasında şunlar sayılabilir: Tolstoy'dan *Evvelimçi Şerabçı* (tebdil, 1894); A. F. Pogoski'den *Allah Divanı* (hikâye, 1896), *Nabekâr Konuşu* (hikâye, 1912); Myasnitsi'den *Horhor* (vodvil, 1908, 1910); V. A. Dyaçenko'dan *Gurbana Gurba*; G. Sandukyan'dan *Ahşam Sebri Heyir Olur* (komedi, iktibas, 1908, 1913); Ter Grigorov'dan *Dursuneli ve Ballıbadı* (komedi, 1910). 1891'de yazdığı, Rus sansürünün

basılmasına ve oynanmasına izin vermediği, konusu tarihten alınmış *Gönce Hanım* adlı komedisi kayıptır. Sovyet döneminde eserlerinin bir kısmı ilk defa Abbas Zamanov tarafından toplanarak *Sultanmecid Genizade: Seçilmiş Eserler* adıyla yayımlanmış (Bakü 1965, 2006); daha sonra Heyrulla Memmedov, *Sultan Mecid Genizade: Gelinler Hemayili*'ni (1986) ve M. M. Kâtipli – G. İ. Musayev de iki ciltlik *Seçilmiş Eserleri*'ni neşretmiştir (1990).

BİBLİYOGRAFYA :

Abbas Zamanov, "Yazıcı, Müellim, Maarif Hâdimi", *Sabir Bu Gün*, Bakü 1985, s. 159-172; Heyrulla Memmedov, *Ekinçiden Molla Nesredin'e Geder*, Bakü 1987; "Sultan Mecid Genizâde", *Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi*, Ankara 1993, I, 147-152; İsa Hebibbeyli, *XX. Esrin Euvelleri Azerbaycan Yazıcıları*, Bakü 2004, s. 8-12; İsmail Gaspıralı, "Ak Gül Destesi Yaki Edebiyat-ı Cedide Hademeleri [Sultan Mecid Genizade]", *Tercüman*, sy. 15, Kırım 17 Fevral 1906 / 7 Muharrem 1324; "Genizade Sultan Mecid Hacı Murtuzeliolu", *Azerbaycan Halk Cumhuriyeti Ensiklopediyası*, Bakü 2005, I, 149-150.

YAŞAR KARAYEV – YAVUZ AKPINAR

SULTAN MURAD KÜLLİYESİ

Üsküp'te

XV. yüzyılda inşa edilen külliye.

Üsküp'te şehir merkezine hâkim bir tepede yer alan külliye camii, medrese, mektep ve imaret yapılarından meydana gelir. Beyhan Sultan Türbesi ve Dağıstanlı Ali Paşa aile türbeleriyle saat kulesi zamanla külliye yapıları içine dahil olmuştur. Vakfiyesi tesbit edilemediğinden külliyyeye ait başka yapıların bulunup bulunmadığı hakkında kesin bilgi yoktur. Camii, türbeler, saat kulesi ve camii haziresindeki bazı mezar taşları günümüze ulaşmıştır. 1932 yılına kadar faal olan medresenin, 1960'lı yıllara ait fotoğraflarında yapıların camii avlusunun güneybatı köşesinde kümelendiği görülmektedir. Zamanımıza ulaşmayan imaretin medresenin yanında bulunduğu tahmin edilmektedir (Kumbaradži-Bogoević, *Osmanliski*, s. 16).

Camii. Halk arasında ve arşiv kayıtlarında Hünkâr Camii, Câmî-i Kebir, Câmî-i Atık ve saat kulesine yakınlığı sebebiyle Saat Camii olarak da adlandırılır. Caminin giriş kısmında bulunan üç onarım kitabesinde gerek inşa tarihi gerekse geçirdiği onarımlar hakkında ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Celf sülûs hattıyla yazılmış üç satırlık Arapça kitâbede caminin 840'ta (1436-37)

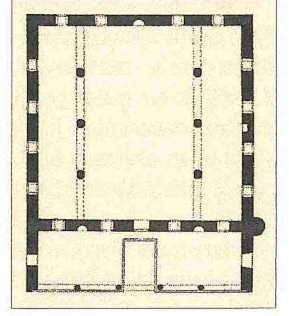

II. Murad tarafından yaptırıldığı, 944'te (1537-38) yangın geçirdiği, ertesi yıl başlayan onarımın 949'da (1542) tamamlandığı belirtilmektedir. On üç beyitlik ta'lik hatlı ikinci kitâbede 1689'da Üsküp'ün Avusturyalılar tarafından işgal edildiği dönemde tahrip olan yapının yirmi üç yıllık bir aradan sonra 1124 (1712) yılında III. Ahmed tarafından onartıldığı anlatılmaktadır. Tahribat neticesinde sadece dört duvarı ve kısmen minaresi ayakta kalabilen cami bu onarımda âdetâ yeniden inşa edilmiştir. Son cemaat yerindeki üçüncü kitâbede caminin 1329'da (1911) Sultan Reşad tarafından tamir ettirildiği, avlu kapısı üzerinde yer alan diğer kitâbede de Sultan Reşad'ın ziyareti sebebiyle aynı yıl yenilendiği ve açılışın bizzat padişah tarafından yapıldığı belirtilmektedir (onarımlarla ilgili kitâbeler hakkında bk. a.g.e., s. 17-22). Türkiye ve Makedonya'daki arşiv kayıtlarında caminin geçirdiği tamirlerle ilgili belgelere rastlanmaktadır (BA, 1455 Tarihli Mufassal Tahrir Defteri, nr. 12, vr. 134^a; 1529 Tarihli Tahrir Defteri, nr. 149, vr. 6-7; 1544 Tarihli Tahrir Defteri, nr. 232, vr. 7-8; 1567-1568 Tarihli Tahrir Defteri, nr. 4, vr. 5^a; 1542-1543 Tarihli İcmal Defteri, nr. 217; Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, 1569 Tarihli Tapu Defteri, nr. 190, vr. 5^b-6^a). Makedonya Millî Arşivi'ndeki belgeler A. Matkovski, A. Stojanovski, G. Elezović, H. Kaleşi – M. Mehmedovski tarafından yayımlanmıştır. 26 Temmuz 1963'te Üsküp'te meydana gelen şiddetli depremde büyük hasar gören cami, 1966-1977 yılları arasında Makedonya Cumhuriyeti Eski Eserleri Koruma Enstitüsü tarafından onarılmıştır. UNESCO'nun maddî katkılarıyla yapılan bu onarımda beden duvarları güçlendirilmiş, istinat duvarı ve çatısı yenilenmiş, minarenin şerefeden sonraki kısmı tamamlanmış, duvar süslemeleri, üzerlerinden kimyasal bo-

yalarla geçilerek tazelenmiş, iç dekorasyon elden geçirilmiştir.

Cami 34,60 × 27,75 m. ebadında, derinlemesine dikdörtgen planlı ve çok ayaklı olup harim-kible eksenine dik, iki sıra üçer ayakla üç sahnandan oluşmaktadır. Orta sahnın geniş, yan sahnınlar daha dardır. Ayaklar sadece kible eksenine doğru kemerlerle bağlıdır. Caminin dört ayağa oturan, yuvarlak kemerli, yanları kapalı, beş bölümlü bir son cemaat yeri vardır. Yapının üzeri içten düz ahşap bir tavanla, dıştan son cemaat yerini de içine alacak şekilde kırma bir çatıyla örtülüdür. Caminin 1966-1977 restorasyonunda çalışan Afroditâ Tanevska (s. 187-192) harimin orijinal örtüsünün tonoz olduğunu ifade etmektedir. Gerek yapının mimari konstrüksiyonu, gerekse Üsküp'te aynı döneme ait Karlı-ili Beyi Mehmed Bey (Burmali) Camii'nin üst örtüsünün tonozlu olması bu yapının da tonozla örtülmüş olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir. Ekrem Hakkı Ayverdi, Semavi Eyice ve Gliša Elezović orta sahn bölümünün tonoz, yan sahnınların kubbeyle örtülmüş olabileceği görüşündedir.

Caminin her cephesinde altı ve üstlü dörderden sekizer pencere olmak üzere toplam yirmi dört pencere vardır. Altta-kiler sivri sağır kemerli, düz lentolu, üsttekiler yuvarlak kemerli ve alçı şebekelidir. Alt sıra pencerelerin sağır kemerli alınlıklarında alçı üzerine işlenmiş bitki süslemeleri vardır. Minarede ve son cemaat yerinde kesme taş kullanılmıştır. Beden duvarları ise enine bir sıra kesme taş, iki sıra tuğla, dikine kesme taş aralarına bir sıra tuğla olmak üzere kafesleme tekniğine sahiptir. Kapalı olan son cemaat yerinin her iki yanında birer pencere açıklığı, son cemaat yerindeki giriş kapısının her iki yanında birer mihrâbiye bulunmaktadır. Caminin kuzeybatısında yer alan minarenin

Sultan
Murad
Camii'nin
planı

şerefesine kadar 114 basamakla çıkılmaktadır. Bu rakam Kur'ân-ı Kerim'in sûre sayısına tekabül etmektedir. Caminin bugünkü süsleme kompozisyonu 1911'de gerçekleştirilen onarıma aittir. 1966-1977 onarımında kible duvarının güneydoğu tarafında, mihrap yanındaki birinci sıra pencere açıklığında bulunan mavi renk bitkisel süslemelerden sağlam olan bir bölüm ortaya çıkarılmış, bakımı yapılarak koruma altına alınmıştır. Bu süslemelerin XVIII. yüzyılda yapılan onarıma ait olduğu tahmin edilmektedir. Son cemaat yerinin girişi üzerindeki kitâbenin iki yanında ve kuzey duvarındaki ikinci sıra pencerelerin aralarında dikdörtgen panolar içerisinde İstanbul Süleymaniye Camii, Ayasofya Camii ve Edirne Selimiye Camii'nin tasvirleri görülmektedir. Caminin içerisinde kemer yüzeyleriyle pencerelerin üst kısımlarında rûmî ve palmetlerden oluşan bir süsleme kompozisyonu vardır. Harimin ahşap tavanın ortasında on iki dilimli bir gülbezek motifli bulunmaktadır.

Erken Osmanlı dönemi mimari özelliklerini taşıyan Sultan Murad Camii, Bursa Ulucamii (Muradiye), Edirne Eskicamii (Üç Şerefeli Camii) ve Filibe Sultan Murad Hüdâvendigâr Camii ile aynı dönemde inşa edilmiştir ve önemli ölçüde benzerlikler göstermektedir. Üsküp'ün en büyük camilerinden olan yapı, mimari özellikleriyle erken dönem Osmanlı mimarisinin Balkanlar'daki en önemli örneklerindedir. Günümüzde aslı fonksiyonunu sürdüren caminin haziresinde değişik dönemlere ait mezar taşları bulunmaktadır. Kadın başlıklı mezar taşlarıyla şâhidesi mihrap nişli olan mezar taşları ve sanduka şeklindeki mezar bunların arasında en ilgi çekenleridir.

Medrese. Evliya Çelebi'nin Üsküp'ün en tanınmış medreselerinden biri olarak tanımladığı medrese (*Seyahatnâme*, V, 556) cami avlusunun güneybatı köşesinde bulunmaktaydı. Cami ile aynı tarihte inşa ettirilen medresenin günümüze gelen fo-

Üsküp'te
Sultan Murad
Külliyesi –
Makedonya

toğraf ve kartpostallarından cami gibi iki sıra tuğla, bir sıra kesme taşla almaşık duvar örgüsüne sahip olduğu görülmektedir. Lidya Kumbaracı-Bogoyeviç medresenin orijinal halinin kubbe ile örtülü olduğu düşünülmektedir (*Osmanliski*, s. 22). 1712 yılındaki onarımda medrese de cami gibi çatı ile örtülmüş olmalıdır. Yahya Kemal Beyatlı, 1884'te öğrenim gördüğü bu medresenin Sultan II. Murad Camii mihrabının arkasında yer aldığını belirtmektedir. Yahya Kemal'in 1932 yılına kadar faaliyetini sürdürdüğünü söylediği medrese 1963 depreminde tahrip olduktan sonra yıkılmış, günümüze sadece temel izleri kalmıştır.

Beyhan Sultan Türbesi. Sultan Murad Camii avlusu içinde caminin güneybatı köşesinde yer almaktadır. Beyhan Sultan, Bikey Han ve Beyhan Baba isimleriyle adlandırılan türbenin girift sülüs hatla yazılmış dört beyitlik kitâbesinin tarih beytinden 964 (1557) yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Beyhan Sultan'ın kimliği konusunda farklı görüşler vardır. Yahya Kemal onun II. Bayezid'in kızı olduğunu söyler. G. Elezović'e göre ise (*Glasnik Skopskoog*, s. 189), Kanûni Sultan Süleyman'ın kızıdır. Duşanka Bojanić, Beyhan Sultan'ın Yavuz Sultan Selim'in kızı olduğunu belirtir (Kumbaradži-Bogoević, *Osmanliski*, s. 24). Çığatay Uluçay da Beyhan Sultan adını Yavuz Sultan Selim'in kızları arasında zikreder. Başbakanlık Arşivi 949 (1542) tarihli *İcmal Defteri*'nde (nr. 217) Beyhan Sultan'ın Üsküp Nezezi köyünden zâmet gelirleri olduğu belirtilmektedir (a.g.e., s. 24, dipnot 25). Türbe kare planlı, kübik gövdeli, içten ve dıştan sekizgen kasnak üzerine oturan kubbeli bir yapıdır. Oturtmalığı ve kriptası bulunmayan türbe bir sıra düzgün kesme taşla iki sıra tuğladan almaşık tarzda duvar örgüsüne sahiptir. Türbenin doğu cephe-

si hariç diğer cephelerinde iki alt, bir üst pencere açıklığı yer almakta, doğu cephesinde iki alt pencere arasında bir kapı ve her iki yanında iki alt ve bir üst göz pencere bulunmaktadır. Alt sıra pencereler sağır sivri kemerli ve düz lentoludur. Üst pencereler daire şeklindedir. Giriş kapısı basık kemerlidir. Girişin ön kısmında sıra halinde lahitli üç, arka kısmında mermerden sanduka şeklinde iki mezar vardır. Birinin baş taşı kavuklu, diğerinin düz levhalıdır. Bu mezarlardan biri Beyhan Sultan'a ait olmalıdır. Türbe 1966-1977 yılları arasında restorasyon geçirmiştir.

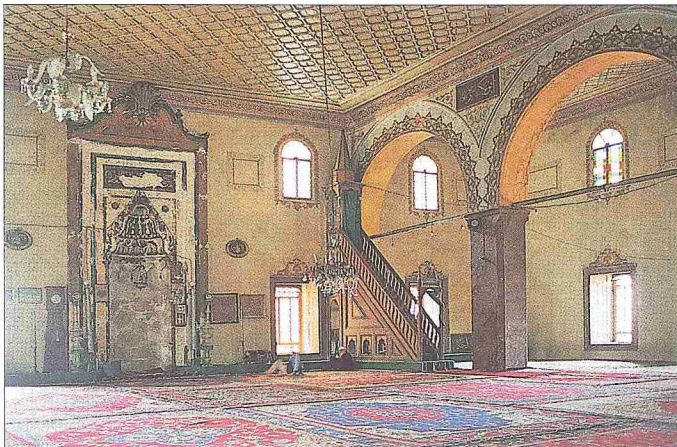
Dağistanlı Ali Paşa Türbesi. Caminin doğu cephesindeki beden duvarına bitişik durumdadır. 1194'te (1780) Sivas valisi iken vefat eden Dağistanlı Ali Paşa tarafından aile mezarlığı olarak inşa edilen türbede paşanın eşi Zeynep Hanım ve kızı Ayşe Hanım'a ait iki sandukalı mezar bulunmaktadır. Baş taşlarındaki kitâbelerden anne ve kızın aynı tarihte (1188/1774) öldüğü anlaşılmaktadır (kitâbeler için bk. a.g.e., s. 25). Altı ayaklı altıgen planlı baldaken tarzındaki türbenin gövdesini meydana getiren ayaklar birbirine sivri kemerlerle bağlıdır. Üstü altıgen bir kasağa oturan kubbe ile örtülüdür. Oturtmalığı ve kriptası olmayan türbe düzgün kesme taşla oluşturulmuş bir kaide üzerine oturmaktadır. Kuzey cephesinin en üst kemer köşeliğinin yüzey kısmında vazö üzerinde minareli cami tasviri, tazo içerisinde çiçek motifleri süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. 1963'te depremde hasar gören yapı 1966-1967 yıllarında onarılmıştır.

Saat Kulesi. Sultan Murad Camii'nin avlusunun kuzeydoğu köşesinde şehre hâkim bir tepede bulunan saat kulesinin Osmanlı sınırları içinde ilk saat kulesi olduğu ve 1566-1573 yılları arasında inşa edildiği belirtilmektedir (Samardžić, s. 130).

Toplam yüksekliği 39,80 m. olan kule, gövdesi itibarıyla geleneksel Osmanlı mimari özelliğini muhafaza etmekle birlikte üst kısmındaki iki kademeli seyir köşkü ve külah kısmı neo-klasik dönem özelliklerini yansıtmaktadır. Düzgün kesme taşla yapılmış, 5,50 x 5,50 m. ölçüsündeki kare planlı kaide üzerinde sekizgen prizmal gövdeye oldukça iri dört köşelikle geçilmiştir. Sekizgen gövde iki kademeli olarak tuğladan inşa edilmiştir. Gövdenin üst kısmında balkonlu bir köşk ve külah yer almaktadır. Sekizgen gövdenin en üst kısmına dört yönde birer adet saat kadranı yerleştirilmiştir. Saat kulesinin saati Macaristan'daki Siget kasabasından getirilmiş ve saatle beraber onu çalıştıracak usta da Üsküp'e yerleşmiştir. 1814, 1889 ve 1903 yıllarında çeşitli onarımlar geçiren saat kulesi 1963 depreminde büyük hasar görmüş, 1966-1977 yılları arasında onarılmıştır. 1903'te yapılan onarım esnasında saat kulesinin yeni saatinin İsviçre'den getirildiği belirtilmektedir (Kumbaradži-Bogoević, *Osmanliski*, s. 27). 2006 yılına kadar mekanizması ve kadranı olmadığından çalışmayan saat 2007'de Türkiye Cumhuriyeti'nin maddi katkılarıyla aslı fonksiyonunu kazanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, V, 555, 556, 559; Krum Tomovski, "Pregled na Poznačajnite Turbinja vo Makedonija", *Zbornik na Tehničkiot Fakultet 1957/58*, Skopje 1957-58, s. 102-103; Radovan Samardžić, *Beograd i Srbija u Spisima Francuskih Saurenika XVI-XVII vek*, Beograd 1961, s. 130; L. Kumbaradži-Bogoević, "Les turbés de Skopje", *Atti del Secondo Congresso Internazionale di Arte Turca (Venezia 26-29 Settembre 1963)*, Napoli 1965, s. 34-35; a.m.f., *Osmanliski Spomenici vo Skopje*, Skopje 1998, s. 16-27; İsmail Eren, *Rumeli'de Türk Kültürü*, İstanbul 1970, s. 24; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mimâri Eserleri III*, s. 265-268, 275-276, 294, 304-305; a.m.f., "Yugoslavya'da Türk Âbideleri ve Vakıfları", *VD*, sy. 3 (1956), s. 152-154, 162-163; Yahya Kemal Beyatlı, *Çocukluğum, Gençliğim, Siyasi ve Edebi Hâtıralarım*, İstanbul 1986, s. 1, 21, 29; M. Çığatay Uluçay, *Padişahların Kadınları ve Kızları*, Ankara 1992, s. 31; Mustafa Özer, *Üsküp'te Türk Mimarisi (XV.-XVI. Yüzyıl)*, Ankara 2006, tür.yer.; G. Elezović, "Türski Spomenici u Skoplju", *Glasnik Skopskoog Naučnog Društva*, VII-VIII, Skopje 1930, s. 177-192; Semavi Eyice, "Üsküp'te Türk Devri", *TK*, sy. 2 (1963), s. 22; A. Tanevska, "Sanaciono-Konzervatorski Raboti na Sultan Muratova Džamija vo Skopje", *Kulturno Istorisko Nasledstvo vo SR Makedonija*, XVIII, Skopje 1983, s. 187-192; Mehmet Zeki İbrahimgil, "Makedonya'da Türbe Yapılan ve Türk Sanatındaki Yeri", *EJOS: Electronic Journal of Oriental Studies* (www2.let.uu.nl/solis/anpt/EJOS/pdf4/56/ibrahimgil.pdf), IV (2001), s. 1-30; *Kâmûsü'l-a'lâm*, II, 932-933.

Sultan Murad Camii'nin içinden bir görünüş

MEHMET ZEKİ İBRAHİMGİL